NIKE LISCALJET

JAN VAN DE STEEG

In dit Craniumnummer aandacht voor een WPZ-lid uit het oosten van het land: Jan van de Steeg. Jan is in het dagelijkse leven chemisch analist en al 22 jaar lid van de werkgroep. Sommigen zullen Jan nog kennen van het artikel over de flora en fauna van de ´Holt und Haar´ groeve, gepubliceerd met Bas van Geel en Hanneke Meijer in Cranium 23-2. Jan heeft onder meer uit deze groeve een aardige verzameling fossielen in zijn persoonlijke collectie. Nike Liscaljet en Jody Mijts spraken bij hem thuis af voor een interview en namen een kijkje in zijn persoonlijke collectie.

Waar is het allemaal mee begonnen?

Het begon met stenen; ik was een jaar of 6-7 toen ik door mijn overbuurman naar de Staringgroeve werd gestuurd. Het verzamelen van pleistocene zoogdieren is ooit begonnen met een mammoetkies. Ik zat toen nog op de mavo, dus moet zo´n 16-17 jaar oud zijn geweest. Toen ik die voor het eerst zag, leek het op een leren laars, maar toen draaide ik hem om en zag ik dat het een mammoetkies was.

En dan wordt je wat ouder en krijg je een autootje, en toen ging het een beetje mis... Het mooiere werk ligt in de woonkamer in de vitrines, maar ik heb boven nog veel meer materiaal liggen. Ik ben dus ooit begonnen als amateur-paleontoloog, gewoon alles verzamelen. Vervolgens ben ik wat meer gespecialiseerd in het Pleistoceen. Maar ik ben ook veel met archeologie en werktuigen bezig, want dat vind ik ook erg veel op de verschillende locaties die ik bezoek.

Hoe ben je ooit bij de Werkgroep Pleistocene Zoogdieren terecht gekomen?

Ik had op internet het e-mailadres van Dick Mol gevonden en hem aangeschreven dat ik ook wel wat mooie dingen had. Dick is toen hier wezen kijken en toen is het allemaal begonnen... Toen kwam ik er ook achter dat er zoiets als de WPZ bestaat en dat heeft ervoor gezorgd dat ik me er nog meer mee bezig ging houden. Hij heeft er ook voor gezorgd dat mijn collectie onder de aandacht van John de Vos kwam en toen heeft Hanneke Meijer alles opgehaald en beschreven. Toen is het gaan lopen.

Hoe kom je aan al die fossielen?

Ik ken een hoop mensen en bedrijven hier in de buurt die op interessante plekken aan het werk zijn. Zo zijn ze nu bij de zandafgraving 'Holt und Haar' aan het baggeren en dan komen er nog wel eens mooie dingen voorbij. Het is dan wel Duitsland, maar het zit zo dicht over de grens en het bedrijf dat het uitbaggert is Nederlands, dus dat praat wel makkelijk. Ik heb wel tegen die werknemers gezegd "als jullie iets leuks vinden, als het maar op hout lijkt, of bot is", want dat verschil zien ze niet altijd, "leg maar apart, dan neem ik het wel mee als het wat is." En ze krijgen er niets voor als ruil, want dan ben ik bang dat ze spullen van andere plekken mee gaan nemen, en ik wil zeker weten dat het uit 'Hold und Haar' komt.

Ik ga natuurlijk ook veel zelf zoeken en mijn familie moet het ook maar goed vinden dat ik daar best wel veel tijd aan besteed. Ik heb het wel eens uitgerekend; op de vindplaats Coesfeld zoek ik al meer dan een jaar als ik 24 uur per dag onafgebroken door zou gaan. Het typische van deze locatie is dat de botten die we vinden helemaal wit qua uiterlijk zijn. Dit komt doordat de kalkachtige grond alle humus heeft geneutraliseerd. Het betekent ook dat we geen 14C datering meer met deze botten kunnen doen. De ouderdom van deze vindplaats is waarschijnlijk ouder dan 50.000 jaar

AUTEUR
JODY MIJTS
NIKE LISCALJET

NIKKE LISCAUET

Je bent ook betrokken bij de Stichting Staring Monument, kan je daar iets meer over vertellen?

Met de stichting promoten wij de Staringgroeve en het onderzoek van het Onder-Krijt hier in Losser. De groeve is in 1968 gegraven, puur om de fossielen eruit te halen. Als klein ukkie kwam ik hier al fossielen zoeken, en sinds ongeveer 10 jaar ben ik ook actief betrokken bij de stichting.

De Staringgroeve is vernoemd naar Winand Staring, de grondlegger van de Nederlandse geologie. Staring heb ik natuurlijk niet gekend (hij stierf in 1877 red.), maar Anderson (de grondlegger van de Nederlandse Geologische Vereniging) die ervoor gezorgd heeft dat de

NIKE LISCALJET

NIKE LISCALJET

Melkslagtandje van een mammoet (collectie Holt und Haar)

NIKE LISCALJET

Jan's eerste mammoetkies (collectie Oelemars)

NIKE LISCALJET

Bovenkaakskies neushoorn (collectie Coesfeld)

NIKE LISCALJET

Stuk bovenkaak hyena (collectie Coesfeld)

NIKE LISCALJET

Recente botvoindsten (collectie Coesveld) links neushoorn, rechts mammoet

Staringgroeve er kwam, die heb ik wel goed gekend. Toen er hier een nieuwbouwwijk zou worden gebouwd heeft Anderson bij de gemeente aangedrongen dat er een stukje onbebouwd zou blijven om dienst te doen als groeve. En sinds 1968, precies mijn geboortejaar, is die groeve hier al. Zonde is dat als je geologen of paleontologen naar de Staringgroeve vraagt, ze die bijna nooit kennen.

Het zandsteen dat hier in de Staringgroeve zit (Onder-Krijt) is erg los van structuur. Het is heel anders dan het zandsteen dat ze bij Bad Bentheim winnen, wat wel zeer geschikt is als bouwmateriaal. Het Paleis op de Dam is onder andere van Bentheimer zandsteen gemaakt.

NIKE LISCALJET

Is er nog veel te vinden in de Staringgroeve?

Jawel, ze hebben ooit eens voor een Landesgartenschau (een soort tuinshow) de groeve wat gemoderniseerd, en nu is er aan één kant zoveel rots, daar kun je weer een hele tijd mee door.

Hoe groot is je verzameling ongeveer?

Ongeveer? Ik kan het heel precies zeggen, want ik heb van John de Vos geleerd om alles goed te documenteren en uit elkaar te houden, dus daar heb ik goed naar geluisterd:

Voor Coesfeld zijn dat 2340 botten en 2552 vuurstenen artefacten. Voor Holt und Haar zijn dat 3406 botten waaronder een zeventigtal vuurstenen artefacten. Dan heb ik nog enkele honderden andere fossielen van vindplaatsen in de omgeving van mijn woonplaats eigenlijk allemaal gevonden binnen een straal van 50 kilometer.

Je mooiste vondst?

Een babymammoet melkslagtandje uit 'Holt und Haar' is wel één van de allermooiste stukken in mijn collectie, maar eigenlijk is de hele verzameling het mooist. Van 'Holt und Haar' hebben we echt het hele plaatje compleet; we hebben de resten gevonden van meer dan 50 diersoorten, we hebben werktuigen en we hebben ook nog een pollenanalyse. Dat je nu gewoon zo´n hele fauna op kunt bouwen, dat is heel erg gaaf.

Wat hoop je ooit nog te vinden?

Tien jaar geleden was de wens een witte mammoetkies uit Coesfeld, maar daar heb ik er in de tussentijd ook al een aantal van gevonden. Numero uno is en blijft natuurlijk die verdraaide maker van al die werktuigen. Het kan best zijn dat er in de verzameling al een stukje neanderthaler tussen zit, maar zo minuscuul en onherkenbaar. Ik heb vroeger bij Nijmegen wel eens menselijke resten gevonden, dus ik denk dat ik het wel zou herkennen. Alles waar ik over twijfel gaat mee en dan zoek ik het thuis wel uit. Helaas tot nu toe nog geen mens gevonden. Maar ja, hoeveel hebben er hier misschien wel gezeten? De schattingen lopen uiteen tussen de 30 en 3000 neanderthalers. We hebben van Coesfeld zo ontzettend veel werktuigen, daar moet ongetwijfeld iets aan de hand zijn geweest.

Wij bedanken Jan en zijn vrouw Annemarie voor hun gastvrijheid, en voor het laten zien van de uitgebreide verzameling. Wij wensen Jan veel succes met het vinden van de neanderthaler, wellicht dat op de Pinksterexcursie van de WPZ Jan geluk heeft.

Voor uitgebreidere informatie over de groeves en Jan´s artikelen, kunt u onderstaande Craniums bestellen bij secretaris@pleistocenemammals.com.

Cranium 19-2, 2002:

J.F. van de Steeg en J.M.J. Oorthuis-Westenborg – Resten van wolf en muskusos uit het Westen van Duitsland – p. 130-134

Hanneke J.M. Meijer – Pleistocene vogels; de ornithofauna van Holt-und-Haar (Dld.) – p. 135-145

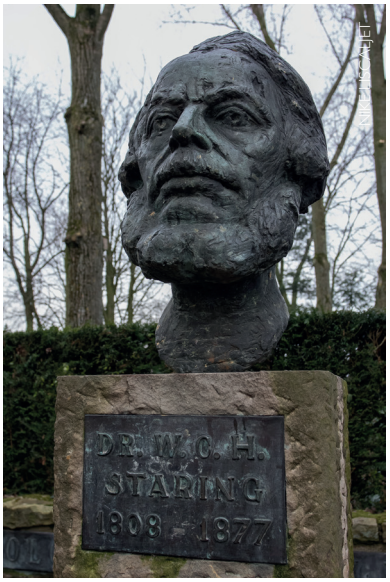

NIKE LISCALJET

Cranium 21-1/2, 2004:

J.F. van de Steeg en J.M.J. Oorthuis – Wolharige neushoorn op zijn teentjes getrapt – p. 44-48

Cranium 23-2, 2006:

Bas van Geel, Jan F. van de Steeg en Hanneke J.M. Meijer – Flora en fauna van 'Holt und Haar'; gegevens uit een Weichselien-groeve gecombineerd – p. 15-24

Cranium 24-2, 2007:

J.F. van de Steeg en J.M. J. van de Steeg-Oorthuis – Drie opmerkelijke vondsten uit Het Hambroek, Borculo – p. 25-30